

79 ÉVES KORÁBAN ELHUNYT TARJÁNI FERENC kétszeres Liszt-díjas kürtművész, a Rádiózenekar szólamvezető kürtművésze, a Magyar Fúvósötös, a Budapesti Kamaraegyüttes, a Tarjáni Kürtkvartett alapító tagja, a Liszt Ferenc Zeneakadémia tanára.

Tarjáni Ferenc 1938. szeptember 11-én született Dorogon, ahol először hegedűn kezdett tanulni, de egy csuklótörés véget vetett hegedűsi karrierjének. 1961-ben kürtösként a Zeneművészeti Szakiskolában végezte tanulmányait. 1957-től a Postás Szimfonikus Zenekar, 1958-tól a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának első kürtöse, szólamvezetője volt.

Szólístaként a legnagyobbakkal játszott a Royal Philharmonic Orchestrától a Berlini Filharmonikusokig és a Moszkvai Szimfonikus Zenekarig, fellépett többek között a New York-i Carnegie Hallban is. Szólózott Leopold Stokowski, Charles Münch vezénylete alatt, és ő volt Ferencsik János első rézfúvós szólistája.

Kortárs magyar zeneszerzők egész sora komponált versenyművet számára (Dávid Gyula, Hidas Frigyes, Farkas Ferenc, Soproni József, Láng István).

Több tucat szóló- és kamaralemez-felvétele jelent meg, lemezei közül kiemelkedik Brahms Kürttriója, amelyet Ránki Dezsővel és Takács-Nagy Gáborral rögzített.

Számos nemzetközi hangszeres versenyen nyert díjat. Művészetét 1965-ben és 1967-ben Liszt Ferenc-díjjal, 1975-ben érdemes, 1980-ban kiváló művész címmel, 2004-ben Bartók-Pásztory-díjjal ismerték el.



LEONARDO SINI olasz dirigens nyerte meg a Maestro Solti Nemzetközi Karmesterversenyt.

Az első helyezettnek 20 ezer euróval járó díjat és a Solti György által dedikált karmesteri pálcát a pécsi döntőnek is helyet adó Kodály Központban rendezett gálán vette át a győztes. A karmesterverseny második helyezettje az osztrák Azis Sadikovic, a harmadik pedig az izraeli Nimrod David Pfeffer lett. A közönségdíjat Dobszay Péter kapta, Ferencsik János karmesteri pálcáját pedig a másik magyar döntős, Cser Ádám vehette át.

TISZTELETJEGGYEL

VÁJT FÜLŰEK ISKOLÁJA

Az ember hajlamos normalitásként elfogadni, amit megszokott, vagy amihez érzelmi okokból ragaszkodik. Elrendezte valahogy magában a világot: egyik oldalra sorolta a kellemetlen dolgokat és jelenségeket, a másikra a kellemeseket. Kevesen vannak, akik a zenét ne az élet napsütéses oldalán tartanák számon. Igaz, muzsikán többnyire mást és mást értenek – de értékeljük a pusztán tény, hogy a rideg világrend által ránk kényszerített mindenható ráció korában a léleknek is van még intézményes menedéke.

Ez az üzletközpontú világrend persze nem ismer kivételeket: igyekszik kiterjeszteni fennhatóságát az élet tőle idegen területeire is, ahol naivabb, romlatlanabb korokban nem is volt kompetenciája. A haszonelvű felfogásnak napjainkban ráadásul van egy nagy csábitása: minél rövidebb futamidejű profitra tör. Az évtizedek folyamán valószínű megtérülés egyre kevésbé érdekli a XXI. század örökké pörgő, virtuális kapaszkodókba csimpszkodó kapitalistáját. Nincs bizodalma a kaotikus jelenben, ezért nem tud megbékélten tekinteni a jövőre sem.

Mulandó jelenség, porlékony elit – mondhatnánk kellő felületességgel, de talán csak áltatnánk magunkat. Minden bizonytalannal némi keresgéssel lelnénk lelkesítő párhuzamokat, hogy ennél reménytelenebb helyzetben is felállt már a térdre rogyasztott művészvilág. Voltak forradalmak és háborúk, de a romok eltakarításával egy időben mindig újjászervezték a zenekarokat is. A lélek újjáépítéséhez múlhatatlan szükség volt rájuk, és ezt senki nem is vitatta. Természetes volt, hogy

részei a nagy közösség életpárti kontinuitásának. Rendszerint előbb tartották a toborzót és névsorolvasást, és csak aztán gondolkodtak el a szükséges forrásokról. A vitathatatlan igényhez rendelték az anyagiakat, nem pedig fordítva. Ha nem kerültek kellőképpen módos és felelősségteljes mecénások, a terhet az állam vállalta magára. Az állam, amely társadalmi válsághelyzetekből, véres kataklizmákból kilábalva nem volt kevésbé koldusszegény, mint polgárai, de rendelkezett a minimális küldetéstudattal és újraelosztó képességgel ahhoz, hogy a test mellett a szellem se maradjon táplálék nélkül.

Az állam módszeres és tudatos felszámolása idején (mely folyamatot a szabadság kiteljesedéseket igyekeznek eladni, de a közösségi terek szükségszerű elsorvasztásával jár együtt) szembesülnünk kell a ténnyel: az Európában évszázadokon át működő, rendszereken és filozófiákon átívelő, azokat nem egyszer takaréklángon átvészelt kultúraszerveződési modellek válsága magát a „művészeti ipart” is az agóniás állapotába taszíthatja. Nem az etatizmus dicsőítéséről, „Állam bácsi” árnyékába való húzódról van szó, hanem arról, hogy az előttünk járó nemzedékek által megkérdőjelezhetetlennek tartott értékeket számolunk fel, vagy engedünk veszendőbe menni. Egy szimfonikus zenekar pénzbe kerül, közvetlen profitot ritkán hoz (közvetített már annál inkább; noha ritkán hoznak összefüggésbe például egy művészeti fesztivált az adott időszak idegenforgalmi bevételeivel) – a haszonelvű szemlélet tehát az első körben hajlamos odavetni ezeket az „improktív” költségvetési tételeket a

SZABÓ DÉNES Kossuth- és Liszt-díjas karnagynak kiemelkedő szakmai teljesítményéért elismerő oklevelet adományozott az emberi erőforrások minisztere, melyet Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkár adott át Budapesten. A Cantemus Gyermekkar hat díjat hozott el a Lengyelországban, októberben lezajlott Gaude Cantem nemzetközi versenyről: a gyermekkari kategória I. helyét, a legjobb gyermekkarnak járó zsűri különdíját, a legjobb külföldi kórus díját, a Katowicei Zeneakadémia nagydíját, a nagydíjat és a különdíjat.

TÖBB MINT 4 MILLIÁRD forintnyi hazai és európai uniós forrásból, a Modern Városok Program keretében megkezdődik a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem kecskeméti Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézetének korszerűsítése.

ÉLETÉNEK 56. ÉVÉBEN, méltósággal viselt, súlyos betegség következtében elhunyt Csontos János, József Attila-díjas író, költő, újságíró, televíziós szerkesztő és kultúraszervező, aki az alapítás évében, 1994–1995-ig a Zenekar újság első főszerkesztője volt. A rangos József Attila-díj mellett korábban elnyerte a Szellemi honvédelemért díjat, a Kós Károly-díjat és a Csengery Antal díjat. A Glokalfilm nevű cégével többek között zenei ismeretterjesztő sorozatot is készített Zenedoboz címmel. (<http://zenedoboz.info/>)

Csontos János halálával mind a magyar költészet, mind a magyar próza egy igazi mesterét, formaművészt veszttette el.

Írásaival a „Tiszteletjeggyel” című rovatunkban találkozhattak olvasóink. Emléke előtt tisztelgve idézzük egyik jegyzetét, amely a Zenekar újság 2005/5-ös számában jelent meg és máig nem veszttett aktualitásából.



megszorítások varánuszgyikjának. Legfeljebb majd ha jobban megy az országnak, visszaállítjuk az eredeti állapotot – ígéri.

És alighanem itt van a kutya elásva. Vajon egy derűsebb anyagi helyzetben helyreállítható-e a normálállapot? Lehet-e toborzót, névsorolvasást tartani, mint egy világégés után, hogy összeálljon egy történelmileg szétkergetett zenekar? Jegelhető-e a tehetség, a szakértelem? Képes-e fenntartani a kívánt művészi nívót a munkanélküli, vagy egyéb természetű kenyérkeresetre kényszerülő muzsikusz? S vajon fenntartható-e a kultúraszegény időkben a lélekménekítő társadalmi igény? Lesz-e közönsége a boldog, konszolidált időknek?

A szimfonikus zenekari élet – s egyáltalán: a komolyzenéről felelősen gondolkodó értelmiség – pontos helyzetérzékeltetésére, veszélyérzetére vall, hogy tematizálták, már-már az egyik központi témává emelték a koncertközönség utánpótlásának ügyét. Amely – a költségvetési gondoktól függetlenül is – jogos aggodalomra ad okot. Az a méltatlan hercehurca például, hogy a végrehajtó hatalom pénzügyi megszorítási kényszere miatt halálos ítéletet szándékozott kimondani az alapfokú művészeti iskolákra, azt mutatja: az országvezetők aligha vannak tisztában a nemzet lelki egészségét fenyegető veszedelemmel. A haszonelvű megszorítók ugyan (legalábbis lapzártakor úgy tetszik) meghátrálásra kényszerültek, ám csak egy hajszálon múlt, hogy a jövő koncertpublikuma még vékonyabbá váljék. Az igény megcsappanásával aztán automatikusan töpörödne a költségvetési teher is – újabb lépést tehetünk volna tehát egy olyan, lelkesen fogyasztó társadalom felé, ahol talán árnyalatnyival kedvezőbbek a gazdasági mutatók, de Bartók és Beethoven valahogy már kiszorult belőle.

De vajon valóban az a normalitás, hogy legyenek zenekarok, amelyek jó akusztikájú koncerttermekben telt házas hangversenyeket adnak esteleente? Egy kis megszorító buzgalommal könnyen találni olyan korokat és berendezkedéseket, ahol ez nem volt a mindennapok része, sőt – köszönhetően az agyak és szívek együgyű tudatlanságának – még a vágyak világában sem jelent meg. Ám hadd legyünk ezúttal kevésbé globálisak és egyetemlegesek időben és térben. Mondjuk azt egyszerűen: Figyelj, te állam – én táplálalak és eltartalak, de cserébe te is tegyél meg egyet-mást, mielőtt végképp elhálnál, átadva a terepet a multinacionális földi mennyországnak. Nem nyitok vitát például afőltt, van-e jogod a pillanatba ragadva dönten a gyermekeink és unokáink zenei neveltetése vagy zenei analfabetizmusa felől. Erről nem tárgyalunk, miként az abcéről és az egyszerűről sem. Lerázhatod a felelősséget az ősökkel kapcsolatban (bár az sem túl szép vonásod), de felelősséggel tartozol az utódok iránt. Honnan tudja az új nemzedék, hogy szereti-e Kodályt vagy Muszorgszkijt, ha soha nem mutatták meg neki? Honnan tudhatná, hogy lelki igénye a muzsika, ha a legfogékonyabb életkorban jószerivel eltitkolták előtte?

Ha a zenekarok felismerik, hogy saját közönségük utánpótlás-nevelése nékik is elemi érdekük, az dicséretes dolog. Ha hajlandók és képesek is részt venni e misszióban, az meg egyenesen szívvidító. Ám mindez csupán akkor ér valamit, ha az érdekvérvényesítő képességük is van olyan hatékony, hogy rákényszerítse a rövid távon ellenérdekelteket: ne hozzanak jóvátehetetlen, helyrehozhatatlan kultúrpolitikai lépéseket. Hogy ne essék a kockafejűek prédájául a vájtfülűek iskolája.

Csontos János (1962–2017)